

PRORECTOR
ACADEMIAE VITEMBERGENSIS
D. IO. GOTHOFREDVS
BERGERVS
 POTENTISS. POLON. REGIS ET PR. ELE
 CTORIS SAX. ARCHIATER, COLLEG
 MEDICI SENIOR ET PROFESSOR
 PRIMARIVS
CIVIBVS ACADEMICIS
 S P D

Diuinus est hominis animus, eamque uim, non ab infirmitate concretionis mortalis, sed a coelesti ductam origine, non leuiter declarat cogitationum tanta et multitudo, et magnitudo, et uarietas celeritasque, quantam non sine admiratione magni Opificis recogitamus. At uitio fit humanae, et excellentiae pristinae corruptela deprauatae, indolis, ut mens nostra, non delibata ex diuinitate, quod inconsultus dixit Pythagoras, sed diuini auctoris immortalis beneficio data, duobus labore morbis, improbitate et imperitia, quemadmodum non temere sensit Plato, percupidus, et, quoad philosopho, diuinae lucis experti, licuit, perspicax naturae huius explorator. Tanto minus aut dedecet, aut suppuerit sapientes, qui causas utriusque mali scrutati sunt, omni studio curaque providere, ut obstetricum partes suscipiant, et animo parturienti, ac laboranti, sic opera consilioque succurrant, ut uel uirtutis, uel doctrinae, partus ne elidatur. In quo nauati studii genere nominandi forent complures, iique multo praestantiores, sed e propiorum memoria temporum, propter opusculi inscripti conuenientem recordationem, referantur duo, Paganinus Gaudentius, et Emundus Richerius, alter in Italis, alter in Gallis oriundus: quorum hic Obstetricem animorum, ille Obstetricem literariam scripsit, et edidit, uterque sic partitus operam uideri poterat, ut huius consilio ingenii ager uirtutis, et sapientiae, semen excipiat, et gremio mentis subactum teneat, illius autem opera mens, ingenti, ut ait ille, flumine literarum inundata, concipiat, et edat partum, ad maturitatem perductum. Permagnum refert, ne cum imperita multitudine nugagamus, et fabellis, quas audit, miratur, et obliuiscitur uulgus, ducamur, cum tradit nobis sapientia ueterum, ex Iouis capite Mineruam, ex maris spuma Venerem prodire, Apollinem uero illum Callimacheum perdifficili Latonae partu procreari. His enim integumentis, norunt priscarum non rudes literarum, uirtutis pariter, ac uitii, sapientiae, et doctrinae, cultusque omnis, quem capiat hominis animus, ortum occultari. Habent uirtus et sapientia ortum diuinum, et Deum, in quo numeros absoluunt omnes, atque a quo proficiscuntur in hominum genus, auctorem praestantia sua testantur: sed hoc difficilius utraque paritur, quo maior, et pulchrior est, cum facultatem reminiscendi bona animi Socraticus ille sapiendi magister facilius, et iucundius, memoret, quam uel probet, uel exponat. At animi libido, et temeritas agendi, tam alte peti non debent, ne a fontibus tam puris, et limpidis, riui, fece sordibusque terrenae molis et labis inquinati, et turbidi, ducantur: sed

sed uel e spuma, et purgamentis, humanae fragilitatis nascuntur, et cum quisquiliis eiciuntur. Tinctores iatueri iubebat Basilius, meritis, et appellatione nominisque elogio, Magnus, quos uide-
mus pannos detergere et purgare, et humoribus, uaria arte con-
fectis, imbueret et praeparare, iis demum inducere, quos uelint, co-
lores. Non est animus tabula tam rasa, ut nullas habeat insigni-
tas, naturaque impressas, Conditoris sui, nullas honesti et turpis,
nullas rerum communium, naturaque cognitarum, notiones. In-
hac tamen, ut ita dixerim, cera, nemo ignorat, quae capita pristi-
nae sanctitatis, et perfectionis, ultimorum Aboriginum culpa, ex-
puncta sint atque deleta, adeo ut animus, amissa pulchritudine pri-
ori, non solum abstergendus, et repurgandus sit a maculis uitii,
atque inscitiae, sed nouis etiam coloribus, qui ex uirtute, et sapi-
entia non infucata, ducantur, imbuendus et exornandus, quo per-
diti decoris speciem formamque, quoad fert mortalis conditio, re-
cuperet, et sui perficiendi facultatem, quam ipse non habet, aliunde
consequatur. Tanta rei argumento non sufficiunt nec Py-
thagorae numeri, nec Socratis Platonisque philosophia, de coelo, ut
aiunt, deuocata, neque Aristotelis acumen et disceptatio, sed in-
primis opus est Paullis, diuino afflatu excitatis et institutis, qui do-
ceant ex abdito Numinis sensu, quid inter diuinam, corruptamque
hominum sapientiam intersit, ut sapientiam distinguamus a stulti-
tia, in quo alioqui studio Rex, post hominum memoriam sapientis-
simus, tantum laboris, ut ipse fatetur, consumpsit. Est tamen su-
us et ceteris relinquendus hic locus, Theophrastis, inquam, Chry-
sippis, Plutarchis, et omnibus, qui ingenio, labore, doctrina, re-
rum usu, praestiterunt aliis, curamque susceperunt uirtutis, et sa-
pientiae, in hominibus instaurandae. Quot hic grauium, perito-
rumque doctorum institutiones, totidem nominauero animorum,
obstetrices, quae uelut nascentem foetum manu educant, excipi-
ant, et complectantur, inuolutum uinculis membranularum, et
fasciis naturae soluant, atque ad hauriendum primum uitae spiri-
tum emittant, cruore sordibusque contaminatum, abluant et pur-
gent, ne cruenta amplius moles, sed ut hominis uultus et imago
appareat, quae item matris, et altricis, uberibus lactandum admo-
ueant, linteis et fasciis molliter, ne qua tenello corpori uis infera-
tur, diligenter tamen, ne membra turpius detorqueantur, uinctum
et implicitum, componant in cunis, et traditum sacro fonti, rece-
ptumque, referant ad matris gremium, et parentis curae commen-
datum, relinquunt aliquandiu, mox ad eum, priori cautione studi-
oque curandum, redeant, interdum ipsae lac praebeant, et laetentur
crescente, et adulto membris, rectis, et sanis, ac grauiter educato
glorien-

gloriantur. Adeo boni, doctique, uiri, qui curae praesunt animorum, nullum munus praetermittunt, ingenii uel suscipiendi, uel expoliendi, uel alendi augendique, uel industria singulari, ne quid uitii contrahatur in moribus studiisque, curandi, uel utcunque fouendi, atque ad capellendas dignitates ornandi. Ut mihi quidem hic demum homines, quod in aede Delphica solebat hospitibus inclamare sacerdos, uideantur fieri, ubi in curandis, nutriendis, educandis, et exornandis, animis atque ingenii operae matris, obstetricis, nutricis, aliqui ministerio diuinae, non tenui bonitatis, meritiisque exemplo, coniunguntur. Cuius quidem generis merita cum ipsi quoque sexui sequiori allerat historia mulierum philosopharum, Hypatia sane potius aliqua Alexandria, quam IUSTINA SIGISMUNDA, ortu DIETERICA, in hunc censum cooprandae uideatur: bona tamen uenia ipsius Iustinae, quae maluerit, si uiuae data fuisset optio, parturientibus, non solum illustribus, sed etiam principibus feminis, atque adeo ipsis interdum reginis, opem ferre, et coli passim in aulis, praemiisque cumulari, quam hunc ex fama doctrinae suae fructum capere, ut, confatis aliorum odiis, detrahatur ex curru, exuatur uestibus, testarum fragmentis enecetur, et membratim concisa, ustuletur, quod miserum luctuosumque Hypatiae fatum legimus reclarum. Quod si Hypatia animi, tamen nostra corporis obstetrix talis esse uoluit, quae uita partu laborantibus operam daret, ut mortua liberalitate sumtisque subleuaret ingenia, et annuis studiorum subsidiis industriam confirmaret. Obstetricis nomen uiris fere spreum, mulieribus, propter necessitatem, maioris aestimatum cultumque est, ita tamen, ut, obstetricis alienigenae memoriam anniuersaria oratione, in eruditum concione, recoli, quibusdam graue, et uix ferendum, aliis fere ridiculum, uideatur. At obstetrix animorum apud nos erit pii moris femina, quoad impensis animi cultum iuuerit, ob eamque rem tantum abest, ut illius nos pudeat, ut eius honor apud nos, et posteros, ab elegantia moris, splendore, et pompa, quarum rerum inanis est recordatio, non alio, quam maioris beneficentiae, in literas conferendae, exemplo superari possit. Aequius uirtuti, qua laudes hominum metiendae sunt, precium statuet M. IO. SAMVEL BANDECO, Iuuenis excitati ad aemulationem paternae gloriae animi, idemque exploratae in diuinae humanaeque sapientiae studio doctrinae, et annitetur, ut doctae, et cultae, quam composuit, orationis recitatione laudes, memoriae percepti beneficii tribuendas, non dissimulet quidem ingratus, ea tamen exprimat, quae neque aliena sint ab huius diei celebritate, neque audientibus argumenti delectu fastidienda. Vos nolitis, CIVES, quid ab eruditissimo, et dicendi facultate non medioeriter instructo, Iuene sit expectandum: meministis etiam, quantum maxime Reuerendi Patris merita, et ornamenta, a nobis publice priuatimque collaudentur. Reliquum est, ut crastino die, hora X matutina, seponatis aliquantum occupationes alias, atque ad Oratorem nostratrem, quem amare soletis, iucunde utiique ratione audiendum, in locum publicum, et solemnem, qui Maioris Auditorii nomine distinguitur, lubentes, frequentesque uos conferatis. P. P. Dominica XXVI TRIN

Ung VI 3

W 18
V 17

RECTOR
 VITEMBERGENSIS
 THOFREDVS
 RGERVS
 OLON·REGIS ET PR·ELE
 ARCHIATER, COLLEG
 NIOR ET PROFESSOR
 PRIMARIVS
 ACADEMICIS
 S P D

